

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВЗО

У статті проаналізовано потреби у руховій активності студентів, їхнє ставлення до організації та проведення занять з фізичного виховання, визначено рівень зацікавленості у самостійних заняттях фізичними вправами, а також значення фізичного виховання для майбутньої професії. Встановлено основні фактори особистісно-орієнтованих інтересів студентів, які повинні сприяти створенню толерантної системи фізичного виховання у ВЗО.

Ключові слова: мотивація, особистісно-орієнтовані інтереси, фізичне виховання студентів.

Zaviyska V., Blashchak I., Lukasevych L.

AN ANALYSIS OF THE PROBLEM FORMING POSITIVE ATTITUDE OF STUDENTS TO PHYSICAL EDUCATION IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

In the article is analyzed requirement in motive activity of students, their attitude to organization and leadthrough of employments after physical education, certainly level of the interest in independent engaged in physical exercises, and also value of physical education for a future profession. Basic factors are set personality oriented interests of students, which must be instrumental in creation of the tolerant system of physical education in higher educational establishments.

Keywords: reason, motivation, personality oriented interests, physical education of students.

Вступ. Підвищення рівня технізації умов праці і життя стимулює омолодження багатьох хвороб, які раніше були притаманні людям старших вікових груп. У першу чергу це серцево-судинні та виразкові захворювання[4].

Особливу тривогу викликає здоров'я студентів ВЗО. Це пояснюється тим, що навчання спочатку у школі, а потім і у ВЗО супроводжується дефіцитом рухової активності, нервовим перенапруженням, яке пов'язане з необхідністю засвоєння та переробки ними великої кількості інформації. Доведено, що одним із засобів зняття нервово-емоційного напруження є заняття з фізичного виховання [6].

Фізичне виховання є невід'ємною частиною всього навчально-виховного процесу. Сьогодні у фізичному вихованні чітко сформувався базовий підхід до реалізації мети галузі – оздоровча спрямованість фізкультурної діяльності [12].

Проте, низка авторів [1, 8, 11] однією з причин зниження рухової активності називають падіння інтересу до традиційних занять з фізичного виховання.

Формування й розвиток особистості студента – це здебільшого проблема формування мотивів діяльності, у тому числі й у сфері фізичної культури. У структурі фізичної культури студента чи не найважливішим є мотиваційний компонент [2]. Виникаючі мотиви визначають спрямованість особистості, стимулюють і мобілізують її на прояв активності. В умовах академічних занять з фізичного виховання студентів мотиви можуть бути реалізовані при цілеспрямованому формуванні релаксаційного типу розвитку молоді. Цього можна досягти шляхом активізації їх резервних можливостей, підвищуючи резистентність організму до впливів зовнішніх факторів [10].

Пріоритетним напрямком у підвищенні мотивації студентів до занять з фізичного виховання може й повинна стати відмова від уніфікації й стандартизації навчальних програм ВЗО і створення альтернативних програм з кожного виду фізичної культури з урахуванням регіональних, національних, культурно-історичних традицій, матеріально-технічної оснащеності спортивних комплексів кожного конкретного ВЗО [7].

Найбільш перспективним напрямком у вирішенні проблем фізкультурно-спортивної діяльності студентів у процесі обов'язкового курсу навчання може бути інтегративна модель фізичного виховання, що охоплює весь контингент студентів [6]. Проблему стандартизації сучасного фізичного виховання необхідно вирішувати не диференціюючи систему на окремі ланки, а комплексно при активному впровадженні навчальних технологій інноваційної спрямованості.

Підвищення мотивації студентів до занять фізичними вправами багато в чому залежить від форм і змісту навчальних занять з фізичного виховання, використання популярних видів рухової активності [3].

Мотиваційні потреби досягають всієї повноти реалізації у студентів, коли в їхній свідомості формується чітке уявлення про те, яким чином фізичні вправи впливають на їхній організм, які існують способи їх впровадження у самостійне життя, у майбутній професії [13].

Проте, потрібно визнати незадовільний стан фізичного виховання студентів і необхідність вживання заходів удосконалення й навіть кардинальної перебудови системи занять фізичними вправами у вищих закладах освіти [5].

Таким чином, різноманітність шляхів формування мотиваційних потреб студентів до занять фізичними вправами вимагає нових підходів до організації системи фізичного виховання молоді [12], яка б активізувала навчальний процес, передбачала високу якість педагогічного процесу, який матиме здатність до модифікації, гнучкості й толерантності до різних видів фізкультурно-спортивної діяльності студентів.

Мета – визначити мотиваційні потреби у руховій активності студентів ЛКА для оптимальної організації системи фізичного виховання молоді у ВЗО. Для досягнення мети необхідно проаналізувати мотиви в реальних потребах до рухової активності студентів ЛКА та виявити особливості їх мотиваційних потреб.

Результати дослідження.

Фізичне виховання у ВЗО є особистісно-орієнтованою дисципліною. Специфіка фізичного виховання полягає в тому, що вона дає можливість «не сформувати, а знайти, підтримати, розвинути індивідуальність, виховати механізм самореалізації, самозахисту, самовиховання, необхідні для становлення особистості та її взаємовідносин з іншими, із природою, культурою, цивілізацією» [5].

Сутність фізичного виховання становить діяльність з використання фізичних вправ для задоволення специфічних, біологічних, естетичних і соціальних потреб студентської молоді з урахуванням їхніх потреб, мотивів і цілей.

У студентів, особливо першокурсників, при вступі у нове для них соціальне середовище з новим статусом «студент» відбувається різке ламання сформованих стереотипів учорашніх школярів [9]. З першого дня вони зіштовхуються з інтенсивним освітнім процесом, до якого зовсім не підготовлені. Інтенсифікація навчального процесу, зростаючі темпи життя, нераціональний режим праці і відпочинку, відсутність елементарних відомостей про свій фізичний стан призводять до перевантажень, нервово-психічних зривів, збільшується вплив гіподинамії й гіпокінезії на здоров'я молоді. Дослідники стверджують, що студентам першого курсу має приділятися більше уваги: у взаєминах з ними й у вимогах до них потрібна перехідна фаза між школою й вузом.

Тому, аналіз мотивів реальних потреб у руховій ефективності студентів, особливо першого курсу, є потрібним і актуальним.

Для вирішення поставлених задач нами було проведено соціологічне дослідження, у якому взяли участь 156 студентів першого курсу, з них 94 дівчини і 62 юнака. Опитування проводилося за допомогою відкритого опитування у другому семестрі 2012-2013 навчального року.

Аналізуючи результати анкетування з'ясували, що провідним фактором ставлення до занять з фізичного виховання виявився мотив «бажання займатися фізичними вправами» як серед юнаків (76,2% - 81,6%), так і у дівчат (71,5% - 78,1%).

Одним із немаловажних чинників формування мотиву є умови, у яких проводяться заняття з фізичного виховання. Лише 64,8% юнаків були задоволені станом спортивної бази, у дівчат цей показник становив 37,9%.

Мотив «розвивати і реалізовувати свої фізичні можливості» підтвердили 51,4% юнаків та 27,2% дівчат.

У результаті обробки анкет виявлено, що студенти розглядають фізичне виховання як діяльність, яка допомагає у навчанні, знижуючи розумову втому (68,9% юнаків та 62,7% дівчат), а також задовольняє потребу у рухах (69,5% - 78,8%).

За допомогою опитування ми з'ясували, що 66,3% юнаків та 45,4% дівчат вважають важливим мотивом до занять з фізичного виховання створення студентського колективу, встановлення тісних контактів, можливість «вважати себе частиною колективу».

Одним із завдань фізичного виховання є формування інтересу до самостійних занять фізичними вправами. Дослідження показало, що самостійно фізичними вправами займаються більше половини опитаних юнаків (63,7%). У дівчат цей показник був суттєво менший – 28,9%.

Одним із мотивів до занять з фізичного виховання є бажання приймати участь у змаганнях. Це підтвердили 71,6% юнаків та 43,9% дівчат.

Мотиваційну установку, спрямовану на необхідність занять з фізичного виховання для майбутньої професії підтримали менше третини усіх респондентів (28,6% юнаків і 22,9% дівчат), що свідчить про низьку обізнаність молоді про важливість фізичних вправ і їх вплив на організм людини.

На підставі проведеного опитування з'ясовано ставлення студентів до традиційного змісту занять з фізичного виховання. Було виявлено лише 14% дівчат та 22% юнаків, котрі позитивно ставляться до традиційного заняття, а кількість тих, які ставляться негативно – втричі більша (відповідно 57% і 64%). Не визначеним своє ставлення вважають 29% дівчат та 14% юнаків.

Відповіді на питання анкети дозволили з'ясувати причини невдоволення студентів заняттями з фізичного виховання (табл.1).

Таблиця 1

Причини невдоволення студентів заняттями з фізичного виховання, %

№	Причини	Дівчата,%	Юнаки,%
1	Надмірне фізичне навантаження	13	5
2	Одноманітність	32	33
3	Не цікаві заняття	21	30
4	Не задовольняє зміст занять	5	10
5	Поганий інвентар	13	18
6	Відсутність видів занять, які подобаються	16	22

В одному з питань анкети пропонувалося обрати найбільш привабливий, для кожного студента вид занять.

Для вирішення цього завдання студентам у відповідях на питання анкети, було запропоновано назвати види занять, які, на їх думку, можуть змінити традиційний зміст занять з фізичного виховання (рис. 1).

Аналізуючи відповіді ми з'ясували, що значна кількість дівчат бажають займатися наступними видами: аеробікою і шейпінгом – 28%, фітнесом – 24%, спортивними іграми – 15%, плаванням – 18%. У юнаків дещо інші пріоритети.

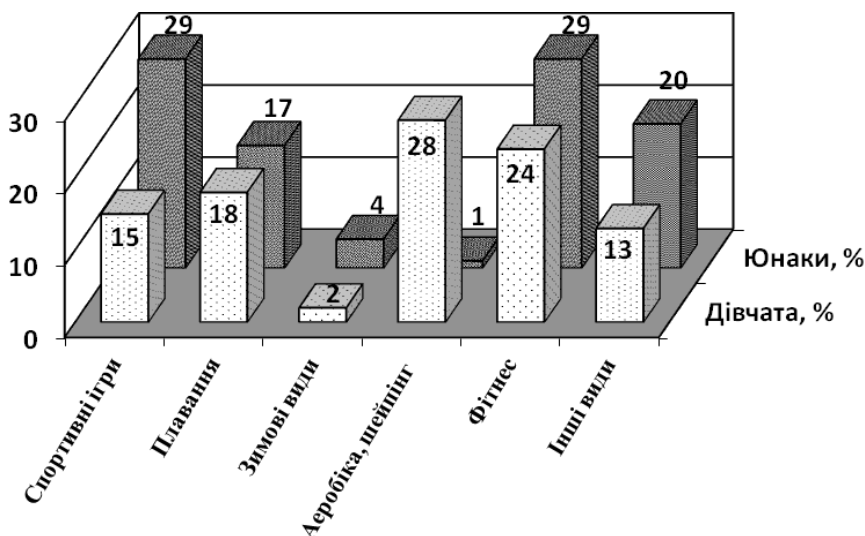

Рис.1. Види занять за результатами анкетування, прийнятні для повної або часткової заміни традиційних занять з фізичного виховання (%)

Найбільша кількість респондентів виявили бажання займатись спортивними іграми та фітнесом (по 29%), плаванням – 17%. 20% усіх опитаних студентів віддали перевагу іншим різноманітним видам спорту.

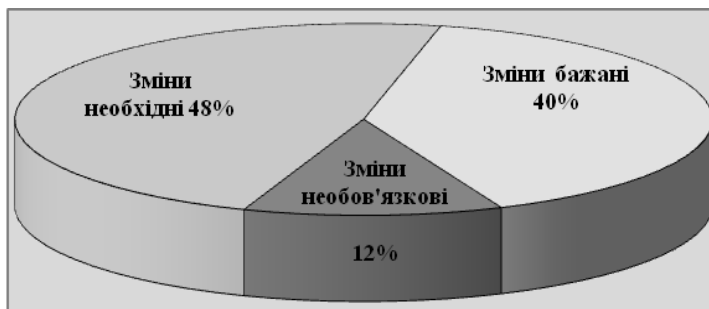

Рис.2. Результати опитування про доцільність змін у заняттях з фізичного виховання

Відповіді на питання анкети про доцільність змін у змісті занять з фізичного виховання були наступними: 48% усіх респондентів висловились за необхідність змін, 40% – назвали зміни бажаними і лише 12% опитаних відповіли про те, що зміни не обов'язкові (рис.2).

Висновки.

Отже, проведене соціологічне дослідження та аналіз отриманих результатів дозволяють зробити низку висновків:

1. Ставлення студентів до занять з фізичного виховання неоднакове. Проте багато хто з них дає високу оцінку соціальному значенню фізичного виховання.
2. Провідним фактором ставлення до занять з фізичного виховання є бажання займатися фізичними вправами, забезпечуючи цим фізичне і духовне вдосконалення.
3. Хороше матеріально-технічне забезпечення спортивних комплексів ВЗО відіграє чи не найважливішу роль у мотивації студентів до занять фізичними вправами.
4. Результати проведеного опитування виявили незадоволеність студентів традиційним змістом занять з фізичного виховання і підтвердили необхідність нових підходів до організації системи фізичного виховання молоді.
5. Формування інтересу до самостійних занять фізичними вправами орієнтує студента на самоосвіту, саморозвиток, саморегуляцію й самоконтроль у всіх сферах їхньої життєдіяльності.

Перспективи подальших розробок. Подальші дослідження будуть спрямовані на пошук шляхів вдосконалення системи фізичного виховання в умовах ВЗО, на розробку нових сучасних засобів і методів заохочення студентів до занять з фізичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- ¹ Борейко Н. Мотивація до фізичного виховання у студентів вищих технічних навчальних закладів // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2011. Вип. 20, т. 1. – С.27-31
- ² Виленский М. Студент как объект физической культуры // Теория и практика физической культуры. – 1999. № 10.- С.2-5.
- ³ Григорьев В. Кризис физической культуры студентов и пути его преодоления // Теория и практика физической культуры. – 2004. № 2. – С. 54-61.
- ⁴ Дехтяр В., Сушенко Л. Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів. – К.: ПП “Екмо”, 2005. – 214 с.
- ⁵ Дубогай А. Навчання в русі. Здоров’язберігаючі педагогічні технології в початковій школі. – К.: Вид. Дім «Шкільний світ», 2005. – 112 с.
- ⁶ Жбанков О., Толстой Е. Технология контроля психофизического состояния студентов и управления им // Теория и практика физической культуры. – 1997. №8. – С. 40-43.
- ⁷ Коник Г., Темченко В., Усова Т. Учебные занятия по видам спорта как средство формирования мотивации к здоровому образу жизни у студентов высших учебных заведений // Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. раб. ред. Ермакова С. – Харьков, 2006. – № 4. – С. 108-114.
- ⁸ Круцевич Т. Приоритетные мотивы подростков к занятиям физической культурой и спортом. / 36. наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Педагогіка. №7. – 2000р. – С. 96-103.
- ⁹ Лотоненко Л., Стеблецов Е. Физическая культура и ее виды в реальных потребностях студенческой молодежи // Теория и практика физической культуры. – 1997. – №6. – С. 39-41.
- ¹⁰ Лубышева Л. Концепция физкультурного воспитания: Методология, развитие и технология реализации // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 1996. – №1. – С.11-19.
- ¹¹ Суворова Т. Система контролю фізичного стану дівчат 11-17 років у процесі фізичного виховання [Текст] : Дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2003. – 241 арк.
- ¹² Шевців У. Впровадження новітніх технологій в процес фізичного виховання загальноосвітніх шкіл // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2007. – Вип. 11, т. 1. – С. 58-59.
- ¹³ Язловецький В. Про побудову системи фізичного виховання у навчальних закладах нового типу // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, спорту для інвалідів та валеології. – Кіровоград, 1995. – С. 145-149.